

Haridus- ja Teadusministeerium
hm@hm.ee
Munga 18
50088, Tartu

Meie 29.02.2024 nr 6-2/584-1

Eesti osalemine SCOAP3 konsortsiumis

Austatud Renno Veinthal

Eesti Vabariik on alates 1. veebruarist 2021 a. Euroopa Tuumauuringute Organisatsiooni (*edaspidi* CERN) assotsieerunud liige, vastava lepingu ratifitseeris Riigikogu 25. novembril 2020. aastal. Eesti riik on avaldanud soovi saada CERNi täisliikmeks ning esitanud selleks vajalikud dokumendid sh enesehindamise raporti. CERN on andnud teada, et 22.03.2024 toimuva CERNi suletud nõukogu jaoks on ettevalmistatud materjalid Eesti täisliikmeks võtmise hääletuseks teiste liikmesriikide poolt. Hiljuti informeeris, aga CERN Eestit vajadusest lahendada enne hääletuse toimumist teema, mis puudutab Eesti teadlaste ligipääsu ja teadusartiklite avaldamisõigust CERNi juhitavas ning CERNi assotsieerunud ja liikmesriike hõlmavas SCOAP³ konsortsiumis (*Sponsoring Consortium for Open Access Publishing in Particle Physics*). Nimetatud konsortsiumis osalemist eeldab CERN kui organisatsioon kõigilt CERN-i assotsieerunud ja täisliikmetelt.

SCOAP³ eesmärk on publitseerida ja teha kättesaadavaks avatud juurdepääsu kaudu kõrge energia füüsika alusuuringutega seotud teadusartiklid nii, et kasutajad ehk peamiselt teadusartikleid publitseerivad, neid lugevad ja oma teadustöös kasutavad teadlased ei pea selle eest tasu maksma. See konsortsium, mitte ainult ei edenda teaduslikku koostööd ja teaduslike teadmiste levikut, vaid toetab ka Eesti teadlaste tööd, võimaldades neil avaldada oma uurimistöid ilma lisakuludeta. Eesti teadlaskonnale on SCOAP³ võimalused olnud avatud ning seda võimalust on kasutatud. SCOAP³ kaudu on Eesti teadlased avaldanud teadaolevalt 961 teadusartiklit.

SCOAP³ konsortsiumi partnerid on enamik CERNi assotsieerunud ja liikmesriike, kellelt CERN eeldab solidaarselt konsortsiumi tegevuste kulude katmist. Nimetatud solidaarset tasu ei ole seni peale Eesti maksnud veel Horvaatia, Küpros, Iisrael, Itaalia, Leedu, Pakistan, Rumeenia, Serbia ja Sloveenia. Tekkinud puudujäägi, sh Eesti osalustasu peavad kompenseerima sellevõrra suurema arve alusel teised CERNi riigid.

Enamike CERNi liikmesriikide (näiteks Taani, Soome, Prantsusmaa, Holland jne) rahastus SCOAP³ tegevuskulude katmiseks on tagatud enamasti siseriiklikult teaduspoliitika eest vastutavate ministeeriumite või asutuste eelarvete kaudu. Konkreetsed organisatsioonid nagu teadusraamatukogud ja ülikoolid esindavad konsortsiumis oma riiki, kuna need organisatsioonid koondavad SCOAP³ tegevuste peamisi kasutajaid ehk teadlasi.

Arvestades SCOAP³ suunitlust toetada eriti alusuuringutega seotud teadusartiklite avaldamist, palume Haridus- ja Teadusministeeriumil rahaliste vahendite eraldamist Eesti Raamatukoguvõrgu Konsortsiumi (*edaspidi* ELNET Konsortsiumi) haldamise lepingusse, et katta Eesti osalusega seotud kulud SCOAP³ konsortsiumis. Konsortsiumis osalemise riiklik solidaarne panus Eesti riigi jaoks on ligikaudu 21 000 eurot aastas. Samuti palume laiendada ELNET Konsortsiumi teenuste osutamise nimekirja, lisades sinna Eesti esindamise SCOAP³ konsortsiumis. Palume seda teha 2024. aasta I pooles.

Käesolevale kirjale palume vastuseks kinnitust 10. tööpäeva jooksul, et Haridus- ja Teadusministeerium katab konsortsiumis osalemise kulud, mis on aluseks Eesti CERNga liitumise hääletamisele CERNi suletud nõukogus 22.03.2024.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Sandra Särav

majanduse ja innovatsiooni asekanstler

Kairi Otto

5809 1441 kairi.otto@mkm.ee